

У ЕВРОПИ СЕ ПРОСЕЧАН ЖИВОТНИ ВЕК ПРОДУЖИО ЗА ПЕТ ГОДИНА

Најкраће се живи у Војводини

У Европи се све дуже живи: Европљани мање пуше и пију и очекивани животни век им је дужи за пет година, али их све више муче прекомерна тежина и хроничне болести, показао је најновији извештај Организације за економску сарадњу и развој “Здравље на длану: Европа 2012”. Но, упркос осетном унапређењу стања у здравству и продужавања животног века и даље постоји велики јаз међу европским земљама.

Најдужи животни век жена је у Француској – 85 година а мушкараца у Шведској 79,4 године, док је најнижи жена у Бугарској у Румунији – 77,3 а мушкараца у Литванији – 67,3 године. Између земаља са најдужим и најкраћим очекиваним животним веком јаз достиже осам година за жене и чак 12 за мушкарце.

Животни век у Србији, према подацима Републичког завода за статистику, у просеку је 74,22 године. Жене живе дуже па бележе у просеку око 76,8 а мушкарци 71,6 година. Према подацима УН о просечном животном веку становника западног Балкана у овом региону најдуже живе Албанци а најкраће Срби. Просечан животни век у Албанији је 76,4, у Хрватској 75,7, Босни и Херцеговини 74,9 година. Просечан животни век у Црној Гори је 74,5, Македонији 74,2 године. Од осталих држава у региону југоисточне Европе најдуже живе Грци са просеком од 79,5 година, а следе Словенци са 77,9 година.

Код нас најдужи просечан век је на Златибору и западу земље а најкраћи у Војводини. Питома војвођанска равница губи људе. Најдуговечнија места у Србији су Житорађа, где људски век у просеку траје 77,6 година. Најмање година у просеку доживе житељи Беле Цркве, Алибунара, Новог Кнежевца, Нове Црње и Чоке. Просечан живот у овим местима једва да премашује 70 година. Ниво загађености животне средине у градовима којима екологија није јача страна не огледа се драстично у очекиваном животном веку њихових житеља. Тако иако живе у срединама које важе за загађене, пројектовани статистички век Панчеваца је 73,8, Борана 73,3, Обреновчана 73,1, а житеља Мајданпека 72,4 године.

Демографи и хроничари живота истичу да на кратак животни век у Србији утичу и лош квалитет живота, навике али и незавидан квалитет здравствене заштите. Ако се настави са досадашњом праксом, а она је у свим областима далеко испод оне која важи за све земље Европе, могло би се догодити да се већ до 2030. године у Србији живи просечно 65 година, што ће бити готово за две деценије мање него у земљама Европске уније. Наиме, данас већ сваки четврти становник Европе живи изнад 65 година а процењује се да ће за две деценије доживети 80, односно да ће се животни век продужавати. Становници Србије, ако наставе да живе с оваквом бедом и здравственом заштитом за коју се издваја свега 1,5 одсто БДП – о продужењу живота не могу ни да сањају. То је разлог за песимизам демографа и хроничара који

не верују да ће се ишта боље мењати наредних година.

Како све европске државе управо због све дужег животног века муче муку с пензионим системом, многе од њих су већ донеле или тек ће то учинити, одлуке о продужетку радног века. Водећи се логиком да квалитетнији и дужи живот сам по себи значи и дужу радну способност опредељују се за дужи радни век, па отуда и најаве да ће се у пензију одлазити и са 70, па чак и 75. година живота. Скоро све европске државе, због економске кризе која је натерала на “стегање каша” пензионерима и у пружању здравствених услуга, већ су подигле старосну границу за одлазак у пензију на 67. година. Како се из кризе излази много спорије и теже него што се очекивало, јасно је да мора доћи до додатног стегања каша што подразумева даље повећање година као услова за одлазак у пензију.

Но, то је лако оним државама које су обезбедиле квалитетан и здрав живот својим грађанима али не и Србији и њој сличним, које већ деценијама ништа не чине за своје становништво. Другим речима, овде је тешко запосленима да сачувају радно место и до 65. односно 60. године за жене јер две деценије се економски пропада и беда је све већа и већа. То је свакако и разлог што се у Србији краће живи. Отуда би померање старосне границе за пензионисање, ма колико она била неопходна у нужна, био реално “пуцањ у празно”. Тек када би наши грађани имали просечан животни век као већина Европљана, могло би се говорити о повећању старосне границе. Дакако, пре тога би ова држава морала много тога да уради, а шансе да се то заиста и догоди су мале јер новаца за квалитетнији животни стандард, здравство, превентиву, едукацију

становништва... једноставно нема нити ће га скоро бити. Мало већа улагања у квалитет живота нису довољна да се приближимо европском просеку с обзиром да ће он из године у годину расти а наше заостајање бити све веће и веће. Не само да ћемо све више заостајати у просеку за европским животним веком, већ ћемо, ако су тачне прогнозе стручњака, изгубити и садашњи просек и почети све млађи да нестајемо. Стога би сада продужење радног века за запослене у Србији значило да раде – док су живи.

Пензионери у Европи, иначе, живе најквалитетније јер имају обезбеђено добро здравство, финансије, квалитет живота и материјално благостање. Тако су пензионери у Холандији према индексима били најсрећнији у прошлој години, Финска најбогатија земља високог квалитета живота, Шведска има најкреативније окружење и одличан здравствени систем, Норвешка земља снова за већину пензионера... Где су наши пензионери у односу на све њих, па и неке мање развијене европске државе, није потребно посебно објашњавати. Они о квалитету живота, здравства, финансија и материјалном благостању немају шта ни да кажу – то одавно не станује овде.

■ Љубинка Малешевић

Најмање година у просеку доживе житељи Беле Цркве, Алибунара, Новог Кнежевца, Нове Црње и Чоке. Просечан животни век у овим местима једва премашује 70 лета